

RĪGAS TEHNISKĀ UNIVERSITĀTE
Fr. CANDERA STUDENTU ZINĀTNISKĀ UN TEHNISKĀ
BIEDRĪBA

52. RTU STUDENTU ZINĀTNISKĀS
UN TEHNISKĀS
KONFERENCES MATERIĀLI

2011. gada aprīlī

II

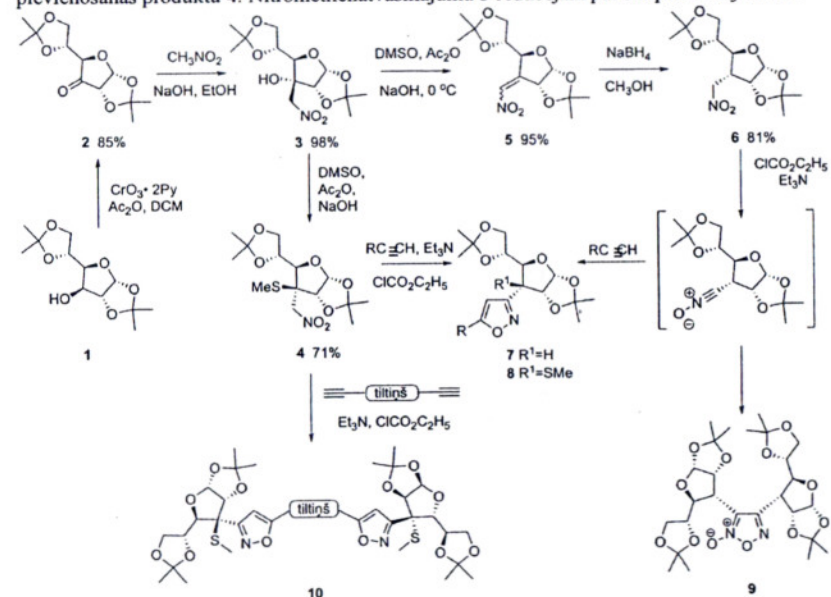
EKONOMIKA
UZŅĒMĒJDARBĪBA UN VADĪŠANA
ĶĪMIJA UN ĶĪMIJAS TEHNOLOĢIJA
TEKSTILMATERIĀLU TEHNOLOĢIJA UN DIZAINS

RTU Izdevniecība
RĪGA – 2011

J. Luņģina, V. Rjabovs un M. Turks (zinātniskie vadītāji)

JAUNAS REAKCIJAS PIE GLIKOZES C(3) ATOMA UN TO
PIELIETOJUMS

Modificējot glikozi pie C(3) atoma, mēs ieguvām jaunus izoksazolu saturošus cukuru konjugātus. Par substrātu izmantojām komerciāli pieejamo diacetona- α -D-glikozi **1**, ko ar Kolinsa reagentu palīdzību oksidējām par ketonu **2**. Henri reakcijas rezultātā iegūstam nitrospirtu **3** diastereomēro maisījumu. Mofata reakcijā pārvēršam tos par savienojumu **5** vai, uzlabojot reakcijas uzstrādes apstākļus, iegūstam Pummerera pārgrupēšanās un Maikla pievienošanās produktu **4**. Nitrometilēnatvasinājumu **5** reducējām par starpsavienojumu **6**.

Tālāk abi nitrogrupas saturošie monosaharīdi **4** un **6** tiek sekmīgi izmantoti kā izejvielas izoksazolu sintēzē. Ar etilhlorformiāta un trietilamīna palīdzību reakcijas vidē tiek ģenerēts nitriloksīds, kas ar alkīniem 1,3-dipolārā ciklopievienošanās reakcijā veido tiometilgrupu saturošus izoksazolus **8** vai to sēru nesaturošos analogus **7**. Ja reakcijā izmanto 1,*n*-diīnus, tiek iegūti simetriski ogļhidrātu izoksazolu konjugāti **10**. Reakcijas vidē neievadot dipolarofīlu, iespējams iegūt arī nitriloksīda dimerizācijas produktu **9**.